

PRVI NASTUP
DRUŠTVENOG ZBORA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

Izvedba skladbe *Stabat Mater* G. B. Pergolesija
na koncertu u srijedu, 19. ožujka 2008.

Poznato je da je početak rada Društva ljubitelja glazbe (tada *Musikvereina*, a danas HGZ-a) obilježio koncert 18. travnja 1827., kad se zagrebačkoj javnosti predstavio amaterski orkestar koji, uz nekoliko prekida u radu, i danas djeluje. Međutim, na tom je koncertu nastupio i muški zbor, sastavljen po svojoj prilici od članova Društva. Tako je bilo i tijekom sljedećih društvenih koncerata, a onda se, nakon početka rada glazbene škole 1829. godine, na programima pojavljuje zbor učenika škole. Nakon osnivanja Hrvatskog pjevačkog društva „Kolo“ u srpnju 1862. još iste se godine unutar HGZ-a oformljuje „Zbor pjevača Narodnog zemaljskog glazbenog zavoda“ koji je imao 45 članova. Osim društvenih prostorija i muzikalija iz svoje knjižnice, HGZ je članovima zbora omogućio poduku u pjevanju. Zajedno s djevojačkim zborom učenica glazbene škole, HGZ je tako imao na raspolaganju do kraja 1870-ih godina mješoviti zbor za svoje koncerte, a od tada pa sve do predaje svoje glazbene škole odnosno konzervatorija u ruke državi 1920. djelovao je samo djevojački učenički zbor. Taj su zbor vodili ravnatelj škole Ivan Zajc, Josip Eisenhuth, Anton Stöckl i Ćiril Junek. Za izvedbu velikih vokalno-instrumentalnih djela i važne prigode HGZ je angažirao zbor „Kola“ – primjerice za koncerte u čast sv. Cecilije, zaštitnice glazbe i Društva ili za prvu zagrebačku izvedbu IX. simfonije Ludwiga van Beethovena 1900. godine. Tako je bilo sve do kraja Drugog svjetskog rata nakon kojeg je „Kolo“ ukinuto.

Na koncertima HGZ-a sudjelovali su i drugi zagrebački zborovi, npr. Akademsko pjevačko društvo „Hrvatska lira“ (1877) i Hrvatski glazbeni klub „Lisinski“ (1912), u 1920-im Glazbeno društvo intelektualaca i Oratorijski zbor sv. Marka.

Kada je 1920. obnovljen rad Društvenog orkestra, njegova suradnja sa zborovima započela je od najbliže ustanove – Muzičke akademije (nasljednice konzervatorija). Na prvom takvom koncertu 1924. izvedena je Bachova kantata br. 56 „Ich will den Kreuzstab gerne tragen“. Dirigirao je tadašnji voditelj Društvenog orkestra Fran Lhotka, ujedno i profesor na Muzičkoj akademiji. Slična se praksa nastavila i u razdoblju nakon obnove Društvenog orkestra 1955. godine – dirigent Orkestra Igor Gjadrov bio je dugogodišnji profesor Akademije, pa su dva ansambla surađivala tijekom četiri desetljeća (od 1959. do 1997.) na tridesetak koncerata. Orkestar je u tom razdoblju nastupao i s drugim školskim zborovima (prije svega glazbene škole „Vatroslav Lisinski“) kao i amaterskim zborovima: „Ivan pl. Zajc“, Zbor liječnika pjevača, Vokalni ansambl „Lisinski“ i Oratorijski zbor crkve sv. Marka. Kada je to tražio zahtijevan program, angažiran je i profesionalni muški zbor Hrvatske radio-televizije – u *Verdijevoj*, 2001. godini izveden je *Requiem u spomen Verdiju* Ivana Zajca. S Katedralnim mješovitim zborom Društveni je orkestar snimio *Misu u C-duru* Ferde Livadića koja je objavljena na CD-u *Zdravo, o moj anđele* 1998. godine.

Društveni zbor Hrvatskoga glazbenog zavoda novi je amaterski ansambl HGZ-a i na koncertu 19. ožujka prvi će se put predstaviti javnosti. Zbor vodi Branka Bubalo Paliska, koja je završila studij na teoretsko-nastavničkom odjelu Muzičke akademije u Zagrebu. Na Osnovnoj glazbenoj školi „Milka Trnina“ u Ivanić Gradu predavala je solfeggio i vodila zbor, a danas je viši predavač na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Branka Bubalo Paliska istakla se u radu s višekratno nagrađivanim Vokalnim ansamblom „Milka Trnina“ iz Ivanić Grada.

GDJE SI DUŠO ...? – ili tko je bio Josip Florschütz Tri “umrežene” istraživačke skice

Josip Florschütz (Osijek, 1864. – Zagreb, 1916.), poznati filolog, koji je nekoliko godina (1911. – 1916.) obnašao i dužnost člana Ravnateljstva Hrvatskoga glazbenog zavoda, završio je studij komparativne filologije, slavistike i germanistike u Beču (gdje je pohađao i Konzervatorij). Široj je znanstvenoj i kulturnoj javnosti manje znan kao skladatelj i zborovođa Hrvatskog pjevačkog društva *Kolo*. Florschütz je skladao dvadesetak vokalnih, pretežito izvornih svjetovnih skladbi te dvije mise, ali i nekoliko obradbi kraćih djela sakralne provenijencije. Nadalje, objavio je, zajedno s Antonom Stöcklom, *Crkvenu pjesmaricu za dječaćki i mješoviti zbor za obrtnu školu*; uz to, bio je i autorom dvadesetak članaka o glazbi što ih je objavljivao u periodici.

Većinu svojih skladbi Florschütz je ostvario na vlastite tekstove. O onodobnim i zacijelo učestalim izvedbama njegovih skladbi svjedoče sačuvani prijepisi dionica (u arhivu HPD-a *Kolo*) te njihovo objavljivanje tiskom, ne samo u popularnim pjesmaricama u kojima su svoje mjesto našle i mnogobrojne kraće vokalne skladbe drugih autora već i u časopisu *Vienac*. Kao glazbeni prilog *Vienca* objavljena je 1896. godine popijevka za glas i klavir *Gdje si dušo?* koju je “priredio” Josip Florschütz. Već sljedeći broj *Vienca* donosi komentar kako se ta pjesma, koja “ako i nije možda baš narodna (...) ona nosi biljeg narodni”, pjeva poglavito u Srijemu.

Poput svojih suvremenika, koji su se, djelujući na raznovrsnim područjima priklonili i glazbenom (kao što su to u znatno većoj mjeri činili, primjerice, Vjekoslav Klaić i Vjenceslav Novak), i Florschütz se svrstao u krug tzv. “malih” autora, često samozatajnih hrvatskih glazbenika i promotora hrvatske kulture, koji su u posljednjim desetljećima 19. i početkom 20. stoljeća djelovali pod snažnim stvaralačkim utjecajem Ivana Zajca, središnje glazbene osobnosti toga doba.

Rozina Palić-Jelavić, Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU, Zagreb

Institut za etnologiju i folkloristiku i bečki Arhiv fonograma (*Phonogrammarchiv*) Austrijske akademije znanosti surađuju na izdavanju najstarijih zvučnih zapisa hrvatske tradicijske glazbe i usmenih kazivanja, pohranjenih u Arhivu fonograma. U tijeku je dovršavanje prvog sveska, koji obuhvaća četiri kompaktne ploče sa snimaka od 1901. do 1916. (uz dodatak gradišćanske zbirke iz 1936.) te opsežnu popratnu knjižicu. Urednice su izdanja Gerda Lechleitner i Grozdana Marošević.

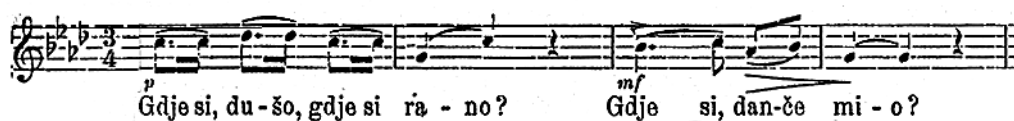
Josip Florschütz pjevao je pjesmu *Gdje si dušo?* u bečkom studiju *Phonogrammarchiva* 28. lipnja 1912. godine. Melodija u potpunosti odgovara onoj objavljenoj u *Viencu*, dok tekst, osim što je ijekavski, odgovara pjesmi *Ukor* Branka Radičevića, napisanoj 1850. godine. U protokolu snimanja zapisano je da Florschütz pjeva “hrvatsku narodnu pjesmu”, no treba imati na umu da je “narodna pjesma” u to doba, prema najvećem tadašnjem autoritetu Franji Kuhaču, podrazumijevala pučku (tj. u današnjem smislu narodnu) pjesmu koja je “umjetnički toliko usavršena, da je postala zajednicom svih slojeva pučanstva koje zemlje” (Kuhač: *Osobine narodne glazbe naročito hrvatske*, 1909., str. 116–117). U nekoliko važnih zbirki iz druge polovice 19. stoljeća (npr. Kuhačevoj i Klaićevoj) nema tog napjeva, pa se ne može usporedbom prosuditi u kojoj je mjeri Florschütz bio zapisivač postojećeg “narodnog” napjeva, a u kojoj autor koji se nadahnio predloškom koji je poznavao. Ako je samo zapisao i obradio napjev, kako onda objasniti njegovu znatnu preobrazbu do naših dana – naime, verzija koja se pjeva unazad tridesetak i više godina i objavljuje u zbirkama popularnih i starogradskih pjesama uvelike se razlikuje od Florschützove. Bit će ipak da je riječ o znatnom Florschützovu autorskom zahvatu, koji “svi slojevi pučanstva” nisu prihvatili. Namjesto Florschützove održala se verzija nepoznatog autora.

Naila Ceribašić, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

Prije nego što će postati članom ravnateljstva HGZ-a, Josip Florschütz predavao je na HGZ-ovoj glazbenoj školi u svojstvu lektora za hrvatski jezik, poetiku i književnost s 4 sata nastave tjedno od 1891. do 1908. godine (u tom je razdoblju napredovao od profesora na višoj realci do izvanrednog sveučilišnog profesora). Uključio se i u druge djelatnosti HGZ-a – na “salonskom koncertu” 28. listopada 1892. nastupio je u šesteropjevu iz Smetanine opere *Prodana nevjesta*, u kojem su pjevale i učenice, a kasnije poznate pjevačice, Katica Sontag i Marija Glivarec.

Nada Bezić, knjižnica Hrvatskoga glazbenog zavoda

Potkraj ove godine bit će moguće čuti kako Josip Florschütz pjeva svoju verziju pjesme *Gdje si dušo?* na CD-u što ga priprema Institut za etnologiju i folkloristiku. Do tada našim čitateljima nudimo notni zapis Florschützove popijevke onako kako je objavljena u *Viencu* te napjeva kakav je danas poznat.

UZ HGZ-ov PROJEKT "IZABRANA DJELA BLAGOJA BERSE" (2008-2010)

Beč, 27. 3. 1914.

Sinoć čuo sam (na generalnoj probi) "Gurrelieder" od Schönberga. Za veliki orkestar, sole, kor. Stvar grandiozna bez odveć originalnih ideja ali tehnički savršena. Kad slušam ovakve velike moderne stvari čutim se tako malenim ... mislim na moju sudbinu, osobito sada gdje radim za Ziehrera ... Ali opet uvjeren sam da bi mogao još šta boljeg stvoriti.

Beč, 3. 4. 1915.

Bilo neko doba, kad sam mlađji bio, da sam Wagnera mnogo volio, premda za mene je bila uvijek ta njegova umjetnost nekako strana, tugja, njemačka, ali ipak, ljubio sam ga onako kako volim sve što je liepo. Ali taj prokleti sadašnji europski rat probudio je u svakoga nacionalnu simpatiju i antipatiju, pa i meni otvorio oči. I sada vidim da je i u Wagnera ideal: snaga, brutalnost, silovitost, sila, sablja (Siegfried!). Taj ideal jest ideal Njemačke! Die eiserne Hand! Sve ideali antipatični koji su danas apsolutno odurni. I zato Francuska, Engleska, Rusija navalile su na Njemačku instinktivno boreći se za druge, uzvišenije ideale! Sada razumijem zašto prije, kad sam mlađji bio, nekako hladna me je ostavio rad Wagnera. Kao umjetnik razumio sam ga, kao čovjek nisam se mogao zagrijati za njega.

Beč, 27. 1. 1917.

Prošli četvrtak čuo sam Alpensinfonie od Rich. Straussa! Interesantno djelo. Djelo za sebe. Ne da se prisposodobiti sa 6. (Pastoral) od Beethovena, kako mnogi hoće! Ova zadnja je duševno slikanje impresija, a Staussova je objektivna.

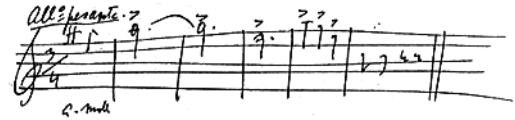
Beč, 20. 3. 1917.

Sinoć čuo sam po prvi put Requiem od H. Berlioza. Veličanstveno djelo; uglazbljeno religiozno čuvstvo jednog umjetnika koji ne vjeruje kao što vjeruju popovi i babe ...

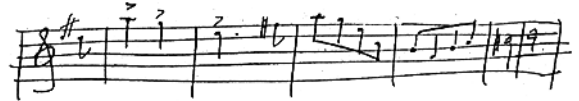
Beč, 20. 2. 1915.

Jučer dobio sam u ruku (po prvi put) simfoniju "Das Lied von der Erde" od Mahlera i našao odmah u početku taj motiv:

Iz *Dnevnika* Blagoja Berse, Zbirka muzikalija i audiomaterijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice

Silno je sličan motivu Lisbeth-e u mojem "Postolaru", koji glasi:

Kad sam "Postolara" komponirao nisam onda poznavao tu simfoniju od Mahlera, niti čuo za nju govoriti, niti joj poznavao ime.

Beč, 15. 3. 1915.

Jučer na filharmoničkom koncertu čuo sam Mahler IV Simfoniju i Haydn Sinfoniju mit dem Paukenwirbel. Prva vrlo liepa, interesantna, nešto klasicistična. Druga užasno dosadna!

Zagreb, 16. 3. 1926.

U nedjelju čuo Mahlerovu II Simfoniju (izvela Zagrebačka filharmonija, dirigirao Sachs). Nema dvojbe, stvar je velika, grandiozno djeluje, ali više spoljašno; stvar čovjeka neobične energije, čovjeka čiji je duševni, osjećajni, umjetnički, unutrašnji svijet, svijet zvuka. Virtuoznog zvuka. Švapska stvar, nama vrlo daleka.

Zagreb, 24. 3. 1926.

Sinoć Igor Stravinski svirao klavir, stare i moderne njegove stvari i pratio na klaviru Maju Strozzi i Jeleni Ivony. Svira dobro. Tip je čifutski. Simpatičan. Skoro bez kose. Veleindustrijalac notama. Nisam osjećao dah genija, blizinu neobičnog, velikog čovjeka.

Zagreb, 30. 3. 1926.

Čujem da je Stravinski ovdje govorio ovako: komponista valja da stvara iskreno, individualno, a ne silom da bude "nacionalista" (i da u tu svrhu obradi pučke popjevke). U njegovim notama ispoljavati će se već duh narodni. – Drago mi je to čuti, jer toga principa se i ja držim, i kao umjetnik i kao učitelj.

STJEPAN BRACO FUČKAR: HRVATSKI JAZZISTI (Zagreb, Ars media, 2007.)

Ova knjiga enciklopedijskog formata (487 stranica) donosi zanimljiv materijal i mnoštvo fotografija iz povijesti hrvatskog jazz. Nakon poglavlja *Početak jazz u Zagrebu* predstavljene su *Hrvatski jazzisti* tj. ansamblu Kvartet Vanje Lisaka i Zagrebački jazz kvartet te 30 jazz glazbenika, u koje su uvršteni i nekadašnji i sadašnji voditelji Društvenog jazz orkestra Hrvatskoga glazbenog Zavoda/Big Banda Marijan Domić i Zlatko Dvoržak, kao i *spiritus movens* tog orkestra i dugogodišnji član Ravnateljstva Stjepan Plavec. Nakon poglavlja *Veliki događaji zagrebačkog jazz* (festivali i sl.) slijede *Veliki orchestri* – uz Zabavni orkestar RTZ-a, Big Band/Plesni orkestar HRT-a i Jazz orkestar Hrvatske glazbene mladeži predstavljen je i Društveni jazz orkestar HGZ-a. Na kraju su poglavlja *Tragom uspomena*, *Ne smijemo ih zaboraviti* i *To sam ja*.

U poglavlju o Društvenom jazz orkestru nalazi se kratka povijest djelovanja i popis dosadašnjih članova, popraćeno s tridesetak fotografija. Fučkar piše: "Djelovanje Društvenog jazz orkestra HGZ-a od 1980. do danas uglavnom je odraz velikog entuzijazma i ljubavi prema jazzu njegovih glazbenika. No, isto tako treba odati zahvalnost upravi Hrvatskoga glazbenog zavoda na potpori i razumijevanju. Velikim brojem koncerata i svojim doprinosom jazzu, mislim da se orkestar odužuje na najbolji mogući način. Postiže i zavidnu razinu amaterskog muziciranja, koja bi često mogla zadovoljiti i stroge kriterije profesionalnih orkestara."

Zanimljivo je da je i sama dvorana HGZ-a postala, sudeći prema zastupljenosti u likovnim priložima, faktor razvoja jazz u Zagrebu. Dragocjene su fotografije s kraja 1930-ih i početka 1940-ih, na kojima su na podiju HGZ-a sastavi *The Revellers*, Big Band Bojana Hohnjeca i dr. Sa starih plakata doznajemo o događanjima u HGZ-u: "M. & F. Johan and their Orchestra pozivaju vas na svoju čajanku koja će se održati dne 23. III 1941 od 6-12h", "Plesno večer. Svira: Veliki plesni orkestar O.K.U.D. Joža Vlahović, Dirigent: Milivoj Koerbler, nedjelja 18. XI. 1951.", "Koncertna matineja – jazz muzika danas (reprodukcija izvornih magnetofonskih snimaka, 10. VI. 1956.".

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
10 000 Zagreb, Gundulićeva 6
tel. i fax: 48 30 822
KNJIŽNICA tel. 48 30 824
pon., sr. i pet. 11–14, srijeda 16–20 sati
e-mail: hgz@zg.t-com.hr
BLAGAJNA HGZ-a tel. 48 30 822
radi ponedjeljak-petak 10–12 i
19–20 sati i uvijek jedan sat prije
početka koncerta

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA
CLXXXI (2007 / 2008)
OŽUJAK

Uredništvo:
Eva Sedak
Nada Bezić
Jana Korenić Sušec

Za izdavača:
Marcel Bačić

nedjelja, 2. III. u 11 i u 20 sati

Glazbena škola Pavla Markovca
KONCERTI UČENIKA ŠKOLE

utorak, 4. III. u 20 sati

ArtAgent
GITARRA VIVA
ZORAN DUKIĆ
José, Castelnuovo-Tedesco, G. Riley,
Llobet, Barrios, Piazzolla

petak, 7. III. u 20 sati

Glazbena škola Zlatka Balokovića
KONCERT UČENIKA ŠKOLE

subota, 8. III. u 20 sati

KONCERT MJEŠOVITOG ZBORA
“VLADIMIR PRELOG”
Dirigenta: Iva Juras

nedjelja, 9. III. – vidi 27. III.

utorak, 11. III. u 20 sati

HRVATSKI KOMORNI ORKESTAR
Solistica: Ida Gamulin
Dirigent: Pavle Dešpalj
W. A. Mozart,
F. Mendelssohn-Bartholdy

četvrtak, 13. III. u 20 sati

Hrvatska radio televizija
Izbor hrvatskog predstavnika za
Eurovizijско natjecanje mladih
glazbenika

subota, 15. III. u 20 sati

ArtAgent
PIANOFORTISSIMO
Orkestar HNK Split
Solisti: Lovre Marušić, Dzmity
Ulasiuk, Bjelorusija i Katja Repušić
Dirigent: Ivan Repušić
W. A. Mozart, S. Rahmanjinov, L. van
Beethoven

nedjelja, 16. III. u 20 sati

Virtuoso – ciklus koncerata studenata
Muzičke akademije
FRANCUSKI SKLADATELJI
Pijanisti: Zrinka IVANČIĆ, Sanja
VRSALOVIĆ, Benjamin MARTINEZ,
Dario SABOL, Petra MILKOVIĆ
i Matea LEKO, te Mario MAGAŠ,
truba, Marcel ZELENČIĆ, klarinet,
Alja MANDIĆ, violončelo i Antonija
FABIJANOVIĆ, sopran
C. Debussy, T. Huillet, B. Martinez,
F. Poulanc, J. Massenet, G. Fauré,
G. Bizet

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

ponedjeljak, 17. III. u 20 sati

Hrvatski glazbeni zavod
S GLAZBOM U PROLJEĆE
DOC KVINTET i BIG BAND HGZ-a
Dirigent: Zlatko Dvoržak

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

utorak, 18. III. u 20 sati

ArtAgent
ZAGREBAČKI KVARTET
Gošća: Natalia Trull, klavir
R. Schumann

srijeda, 19. III. u 20 sati

Hrvatski glazbeni zavod i Pasijska
baština
DRUŠTVENI ORKESTAR
I DRUŠTVENI ZBOR
HRVATSKOGA GLAZBENOG
ZAVODA
Solistice: Monika Cerovčec, sopran i
Martina Gojčeta Silić, mezzosopran
Dirigent: Marcel Bačić
Zborovođa: Branka Paliska – Bubalo
G. B. Pergolesi: *Stabat Mater*
ULAZ SLOBODAN

utorak, 25. III. u 20 sati

ZAGREBAČKI SOLISTI
PJEV VIOLONČELA
Solist: Mineo Hayashi, violončelo
W. A. Mozart, J. Haydn, P. I.
Čajkovski

četvrtak, 27. III. u 20 sati

(umjesto nedjelje 9.III.)
HRVATSKI BAROKNI ANSAMBL
NORDIC DELIRIUM
J. H. Roman, G. F. Händel
Dirigent: Aapo Hakkinen, čembalo,
Finska
Solisti: Ivana Kladarin, sopran i
Laura Vadjon, violina
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

petak, 28. III. u 20 sati

Slovenski dom
PRIMORSKA POJE
Pjevački zbor “Slovenski dom”
Zagreb, “Fantje s’pod velba”, Vipava;
Oktet Škofije, Koper; Ženski
pjevački zbor “Ivan Rijavec”, Črni
vrh nad Idrijo; Mješani pjevački
zbor “Primorje”, Ajdovščina; Muški
pjevački zbor “Tabor”, Lokev

subota, 29. III. u 20 sati

ArtAgent
PIANOFORTISSIMO
(koncert prebačen s 10. XI. 2007.)
KATARINA KR PAN, klavir
F. Schubert, J. Brahms, K. Seletković,
F. Mendelssohn-Bartholdy

nedjelja, 30. III. u 20 sati

HRT
U OZRAČJU TAMBURE
“HRVATSKI SKLADATELJI U
OZRAČJU TAMBURE”
TAMBURAŠKI ORKESTAR HRT-a
Dirigent: Siniša Leopold